

CESAREC-MARKE ISIKSUSE TEST

© 1997, PE Konsult Ltd. All rights reserved).

Cesarec-Markes isiksuse test, lühendatult CMPS test (Cesarec-Markes Personal Scheme) on Rootsi teadlaste loodud isiksuse test (Cesarec ja Marke, 1968).

CMPS test koosneb 165-st väitest, millega testi täitja saab kas nõustuda, vastates “Jah” või mitte nõustuda, vastates “Ei”.

Näited CMPS testi väidetest: “Muutun kergesti isemeelseks ja tõrksaks, kui mind püütakse kamandada “ või “Haige olles meeldib mulle, et mu eest hoolitsetakse ja mind kergelt poputatakse” või “Aeg-ajalt meeldib mulle teisi pilgata” või “Harilikult mõjutan mina teisi rohkem kui nemad mind”.

Testis sisaldab 11-et skaalat, igas skaals on 15 küsimust. CMPS test skaalad on järgmised:

1. **Saavutamisvajadus:** soov midagi saavutada, vajadus konkureerida ja teisi edestada, soov saada hakkama paremini kui teised, panna oma võimed proovile, silma paista, edu saavutada;
2. **Ühtsuse vajadus, vajadus sõbraliku töökollektiivi järele:** soov luua emotsionaalselt nauditavaid suhted, jagada emotsioone, vajadus seltsi, sõpruse järele, soov omada sõpru enese ümber ka tööil;
3. **Agressiivsus:** kättemaksuvajadus, vajadus kiusata, narrida teisi ja nautida seda, ärrituvus, impulsiivne agressiivsus, teiste vaimne või füüsiline ründamine;
4. **Enesekaitse:** soov vältida ebaõnnestumisi, tundlikkus kriitika suhtes, ebakindlus, sõltuvus teiste arvamusest;
5. **Süütunne tegemata jäetu (või vigade) suhtes:** kehtivate normide täielik omaksvõtmine, südametunnistuse piinad väiksemagi üleastumise pärast, kohusetundlikkus, kalduvus võtta tarvitusele ennetavaid meetmeid, et vältida ebaõnnestumisi ning vajadust selgitada ja õigustada vigu;
6. **Domineerimine (soov juhtida):** soov võtta juhtpositsioon, tahe teisi mõjutada, juhtida, suunata, kaitsta oma seisukohti, otsustada, hea meelega ka teisi kontrollida;
7. **Enesenäitamine (soov olla tähelepanu keskmes):** soov olla teiste huviorbiidis, esineda, silma paista, teisi üllatada, sündmusi dramatiseeriv;
8. **Sõltumatus:** suur autonoomiavajadus, soov olla sõltumatu, olla iseseisev, olla vaba vastutusest ja kohustustest, ei hooli teiste arvamusest;
9. **Abistamisvajadus (soov teisi aidata, toetada):** soov teisi aidata, kaasa tunda, hoolitseda nende eest, kes seda vajavad;
10. **Korraarmastus:** püüdlus korra, puhtuse, plaanipärasuse poole, täpne, põhjalik, pedantne.
11. **Toetumisvajadus (soov saada ise teistelt tuge, abi):** soov leida ise teistelt tuge (nii emotsionaalselt kui praktiliselt), leida kaastunnet, abi, mõistmist.

TEOREETILINE TAUST

Harvardi Ülikooli professori Henry Murray esitas latentsete vajaduste teooria (1938), milles vajadused on jaotatud (1) latentseteks (mis on varjatud) ja (2) esitatud vajadusteks (mis on vaadeldavad inimese käitumist jälgides). Murray isiksuse teooriat (1953) nimetatakse ka presonoloogiaks personology. Murray vajaduste süsteemil on oluline koht tema isiksuse teoorias

Teoreetilises plaanis järgib CMPS test psühhoogeensete vajaduste teooriat (1938), eristades kahte tüüpi vajadusi: (1) esmased vajadused ehk põhivajadused so hapnikuvajadus, vajadus toituda, magada jms. ning (2) teiseseid vajadused so psühholoogilise heaoluga seotud vajadused nagu sõltumatuse vajadus, saavutusvajadus jms.

CMPS testi on kasutatud uuringutes erinevatel eesmärkidel: töötajate saavutusvajaduse määramiseks (Hansemark, 1997), töötaja ettevõtlikuse prognoosimiseks (Hansemark, 2000), Karolinska Instittu kasutas CMPS testi Rootsi elanikkonna isiksuse omaduste muutumise uuringus (Lundin, Modig, Stoetzer, Theobald, 2014), naiste isiksuse omaduste seose leidmiseks suremusega (André, Billstedt, Bengtsson, Hällström, Lissner, Skoog, Sundh, Waern, Björkelund, 2014).

Eestis adapteeritud ja normeeritud 1990-ndatel aastatel. 1997. aastal viis AS PE Konsult CMPS testi normide uuendamise ning 2016. aastal viis AS PE Konsult teistkordselt normide uuendamiseks läbi CMPS testi abil kogutud andmete statistilise analüüsi (CMPS andmebaas kogutud 2008–2016 aastal, N=7827).

EESTI NORMID

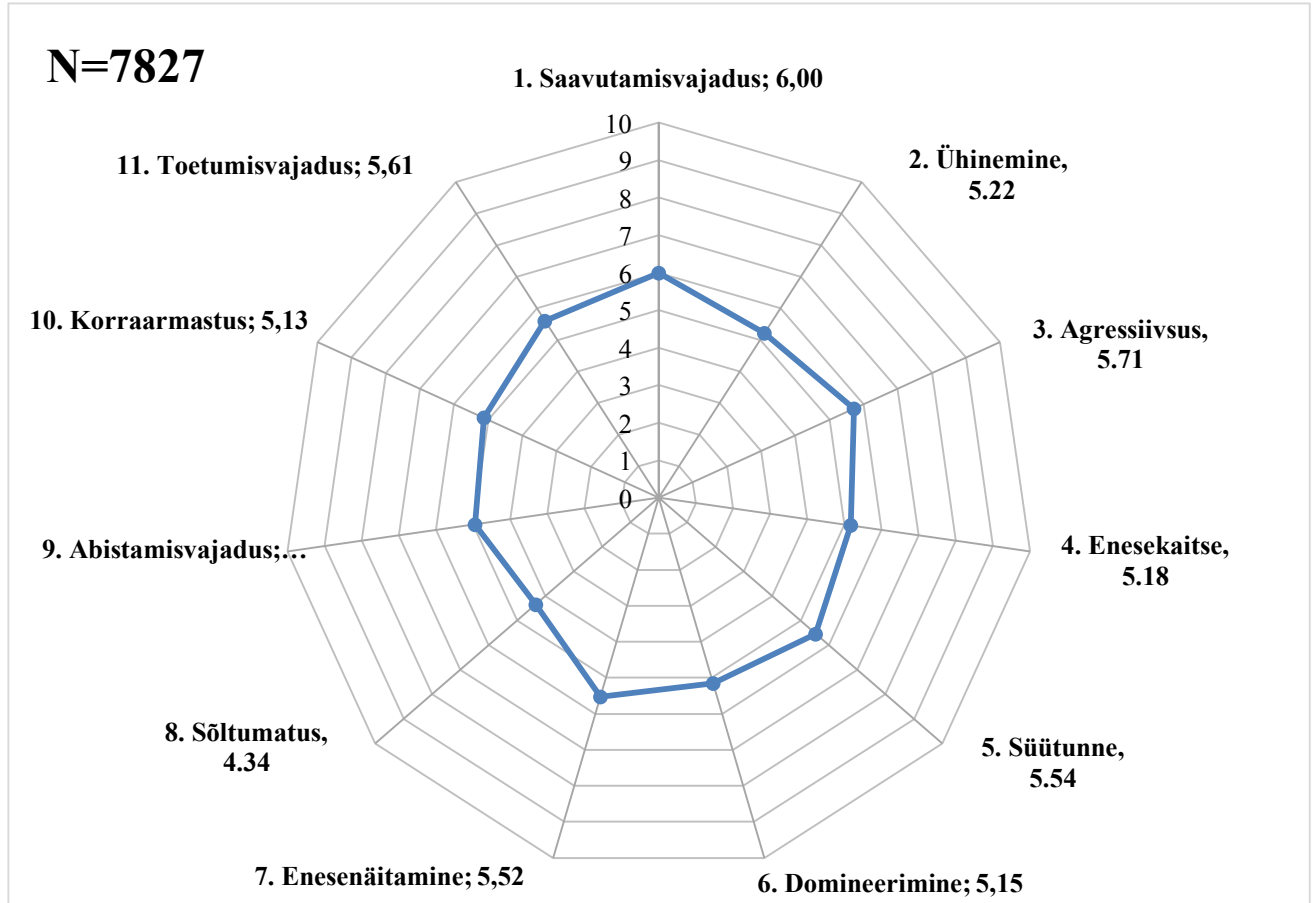
CMPS testi Eesti normid põhinevad 7827 inimese testide keskmistest tulemustest (aastatel 2007 - 2016). Neist 6339 olid täiskasvanud (vanemad kui 19. aastat), mehi oli 1251 ja naised oli 4224; ning 1488 olid noored (nooremad kui 19. aastat), neist poisid oli 309 ja tüdrukuid oli 1162.

CMPS testi Eesti normid on esitatud alljärgnevas tabelis.

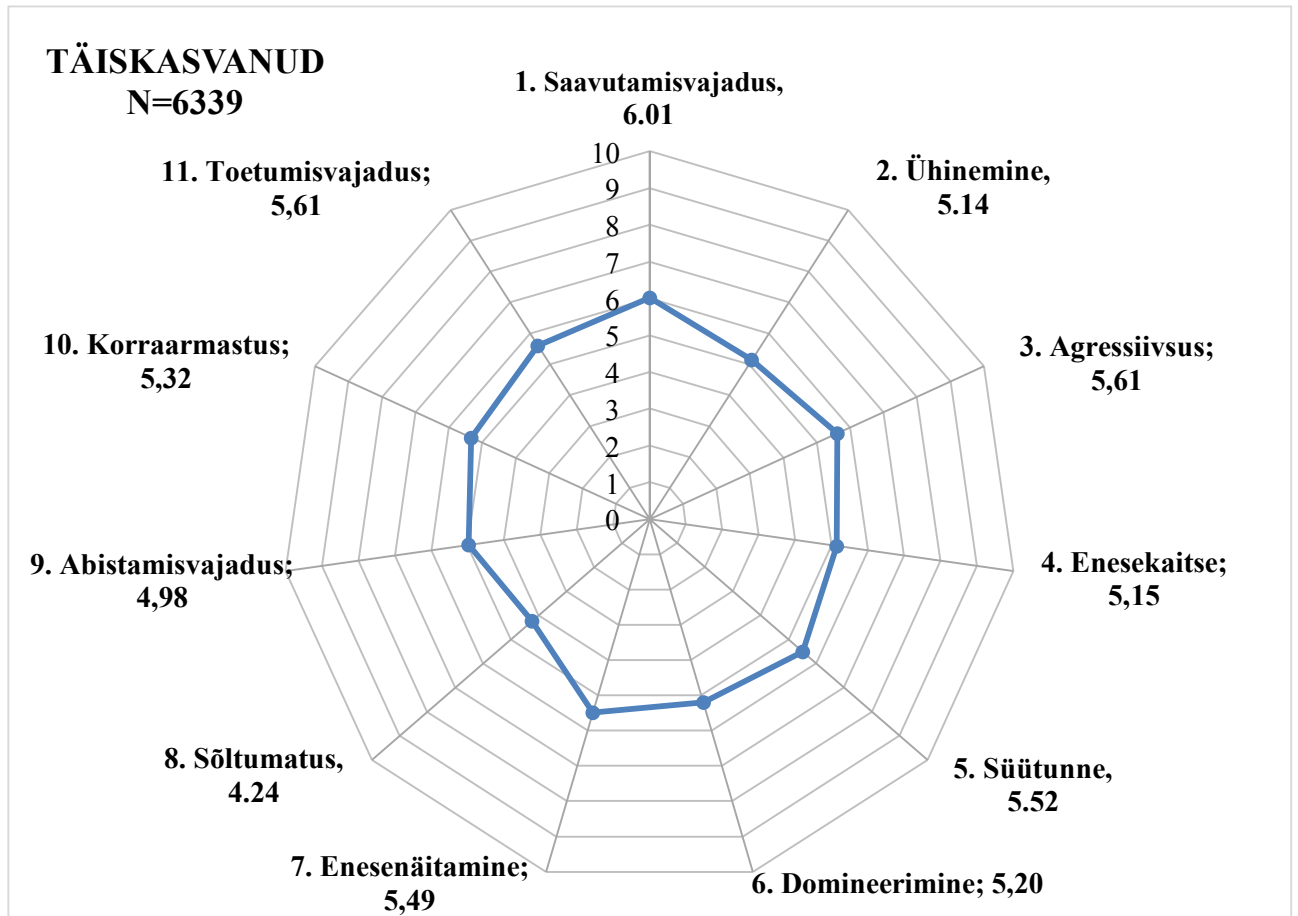
Tabel. CMPS testi Eesti normid (N=7827)

Skaala: min= 0 ja max=10

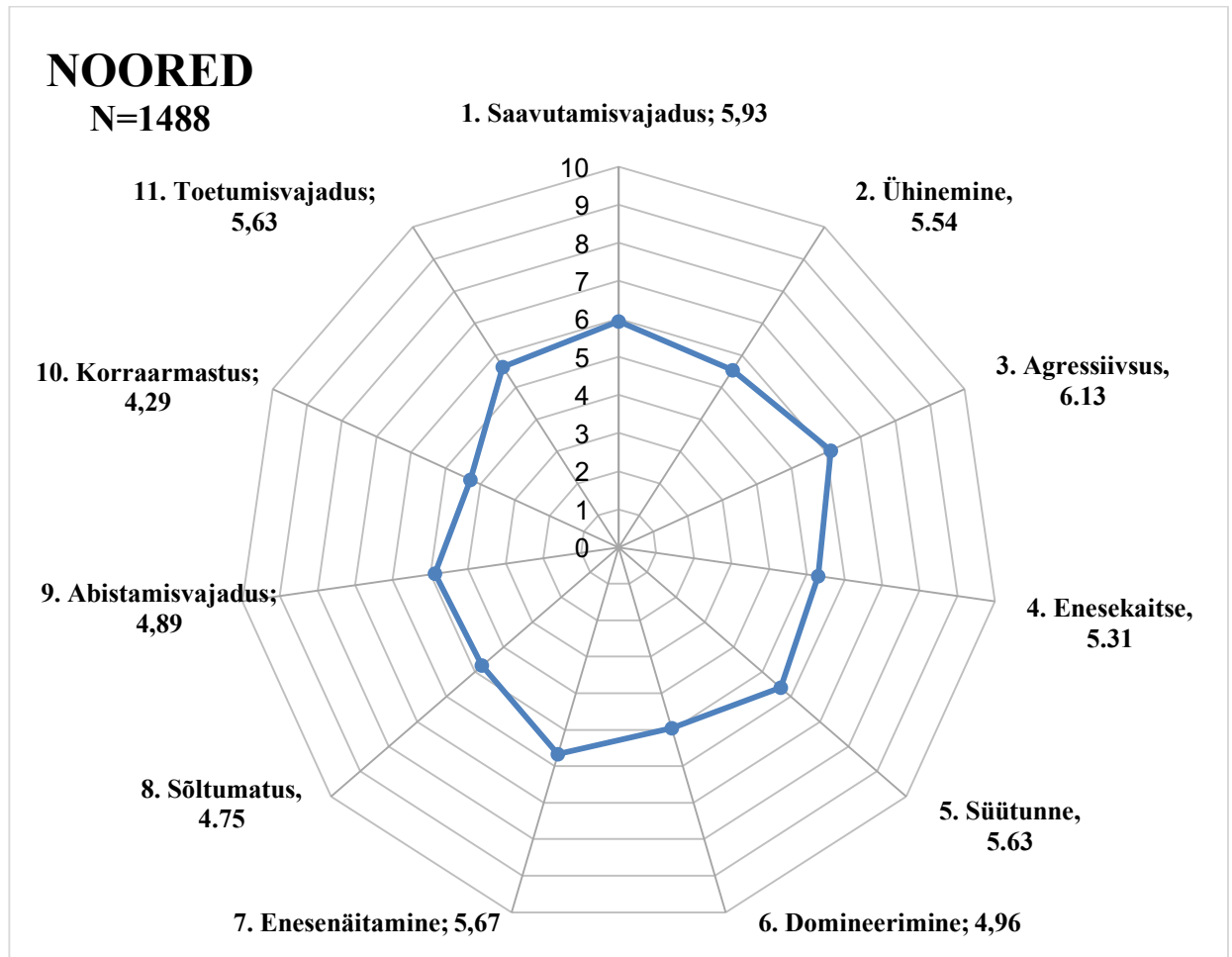
Faktorid	1. Saavutamis- vajadus M±SD	2. Ühinemine M±SD	3. Agressiivsus M±SD	4. Enesekaitse M±SD	5. Süütunne M±SD	6. Domineeri- mine M±SD	7. Enese- näitamine M±SD	8. Sõltumatus M±SD	9. Abistamis- vajadus M±SD	10. Korra- armastus M±SD	11. Toetumis- vajadus M±SD
Täiskasvanud N=6339	6.01±2.28	5.14±1.87	5.61±2.20	5.15±2.26	5.52±1.98	5.20±2.33	5.49±1.71	4.24±1.86	4.98±1.92	5.32±2.24	5.61±1.94
Naised N=4224	6.18±1.97	4.99±1.78	5.27±2.07	4.98±2.22	5.61±2.02	5.47±2.21	5.47±1.55	4.13±1.85	4.95±1.97	5.57±2.29	5.43±1.92
Mehed N=1251	5.55±2.56	5.18±2.02	5.92±2.03	5.11±2.33	5.05±1.85	5.08±2.55	5.68±2.07	4.54±1.92	5.06±1.84	4.91±2.06	5.66±1.95
Erinevus Naised/ Mehed	0.001	0.001	0.001	-	0.001	0.001	0.001	0.001	-	0.001	0.001
Noored (N=1488)	5.93±2.12	5.54±1.92	6.13±2.06	5.31±2.16	5.63±2.05	4.96±2.22	5.67±1.58	4.75±1.86	4.89±2.04	4.29±2.10	5.63±1.87
Tüdrukud N=1162	6.09±1.93	5.53±1.89	6.06±2.06	5.23±2.17	5.74±2.07	5.17±2.18	5.72±1.49	4.75±1.87	4.87±2.09	4.36±2.17	5.49±1.87
Poisid N=309	5.27±2.56	5.52±2.07	6.31±1.95	5.55±2.14	5.21±1.95	4.23±2.23	5.52±1.89	4.77±1.85	4.96±1.86	4.04±1.84	6.08±1.84
Erinevus Tüdrukud/ Poisid	0.001	-	0.05	0.02	0.001	0.001	-	-	-	0.01	0.001
Erinevus Täiskasvanud/ Noored	-	0.001	0.001	0.01	0.05	0.001	0.001	0.001	-	0.001	-

Joonis 1. Eesti normid: CMPS testi keskmised tulemused (2008-2016, N=7827)
Skaala: min= 0 ja max=10

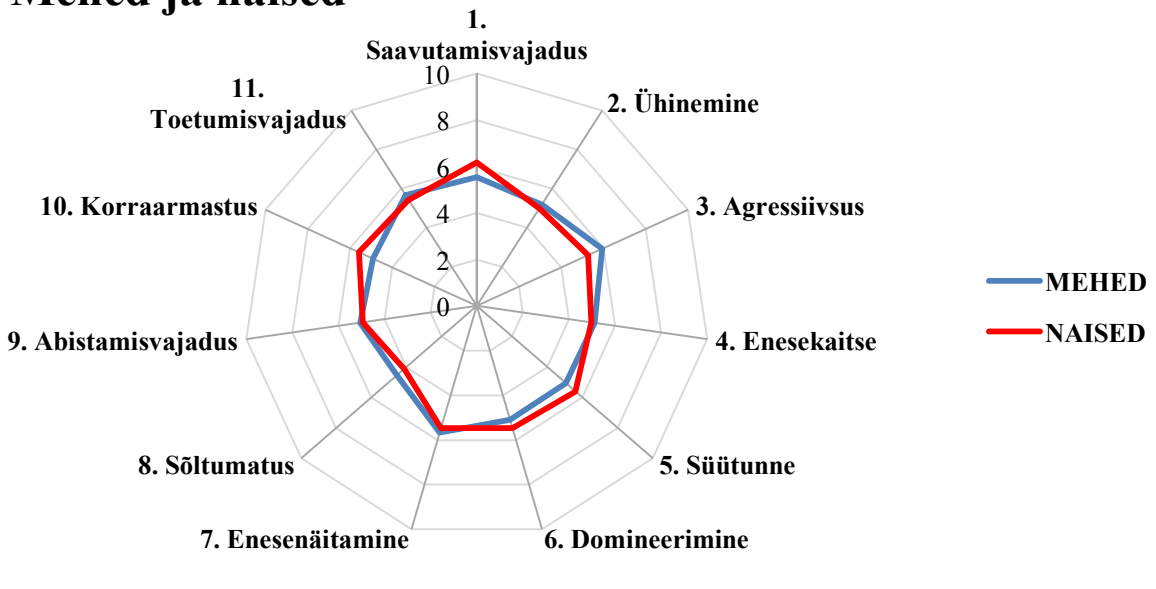

Joonis 2. Eesti normid -TÄISKASVANUD (vanus > 19.a.): CMPS testi täiskasvanute keskmised tulemused (2008-2016, N=6339)
Skaala: min= 0 ja max=10

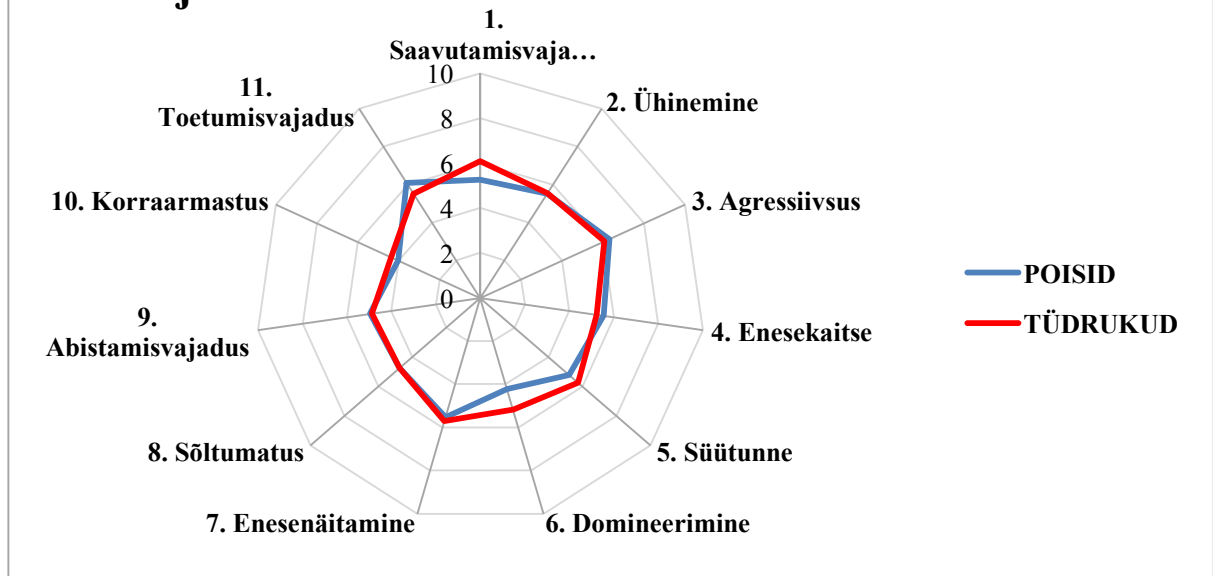
Joonis 3. Eesti normid - NOORED (vanus < 19.a.): CMPS testi noorte keskmised tulemused (2008-2016, N=1488)
Skaala: min= 0 ja max=10

Mehed ja naised

Joonis 4. Meest ja naiste (vanus > 19.a.): keskmiste CMPS tulemuste erinevused
Skaala: min= 0 ja max=10

Poisid ja tüdrukud

Joonis 5. Poiste ja tüdrukute (vanus < 19.a.): keskmiste CMPS tulemuste erinevused
Skaala: min= 0 ja max=10

ARTIKLID ja/või ETTEKANDED KONVERENTSIDEL
(Bibliography of Studies Using the CMPS test)

Teichmann, M.; Kamdron, T. (1993). Development Students' Personality and Purposes. In: Abstracts of III European Congress of Psychology: EFPA III European Congress of Psychology, Tampere, Finland, 1993. Ed. Raudasoja, A. Finland, 112.